

Vojenství 7 - Život v římském vojsku v období principátu.

Mgr. Tomáš Antoš.

Římská říše v době císaře Traiana (98-117)

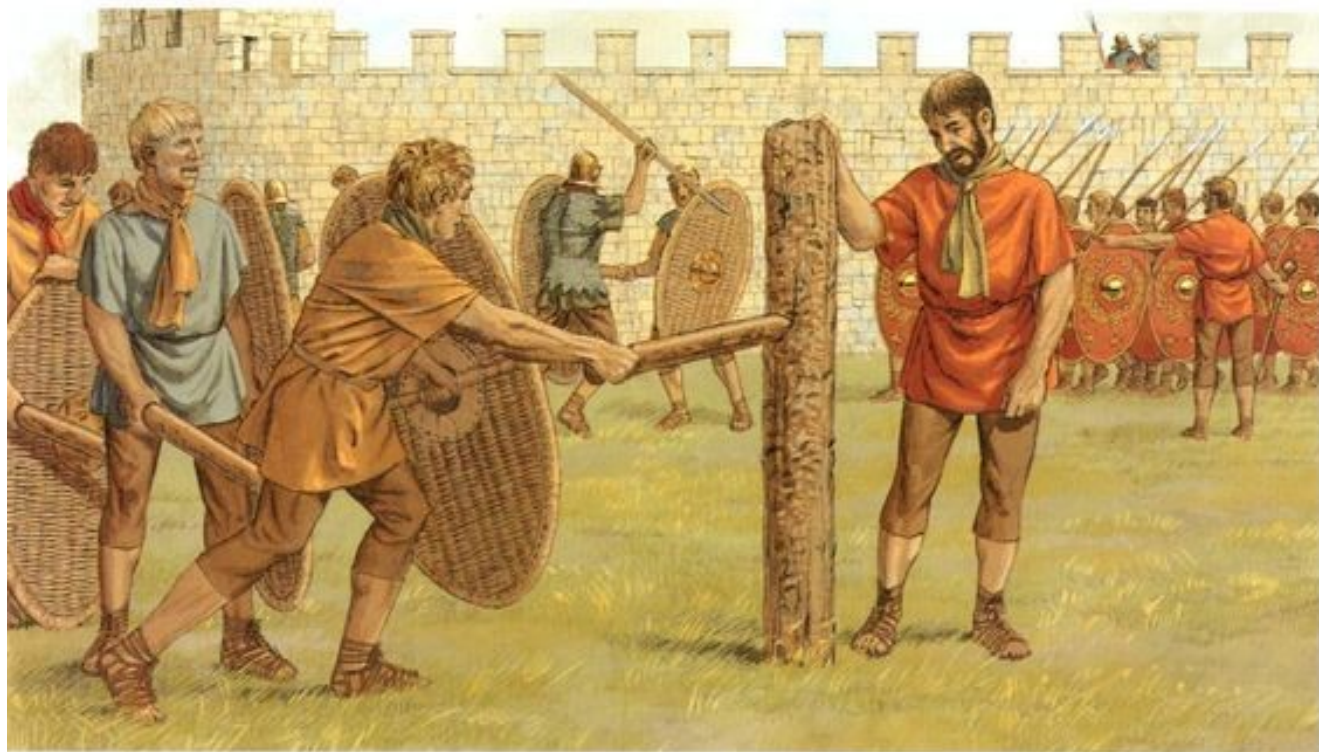
Nástup do služby

- Na rozdíl od legií pocházeli vojáci evropských auxilií často z kmenové elity.
- Nástup byl obvykle dobrovolný, ale mohl být také vyhlášen odvod (*dilectus*)
- Při nástupu (*probatio*) nebylo u auxilií a námořnictva třeba dokazovat římské občanství. Branec (*tiro*) podstoupil lékařskou prohlídku a složil přísahu (*sacramentum*) císaři.
- Poté obdržel *signaculum* a peníze na cestu a byl odeslán ke své jednotce (např. z Egypta do Itálie).

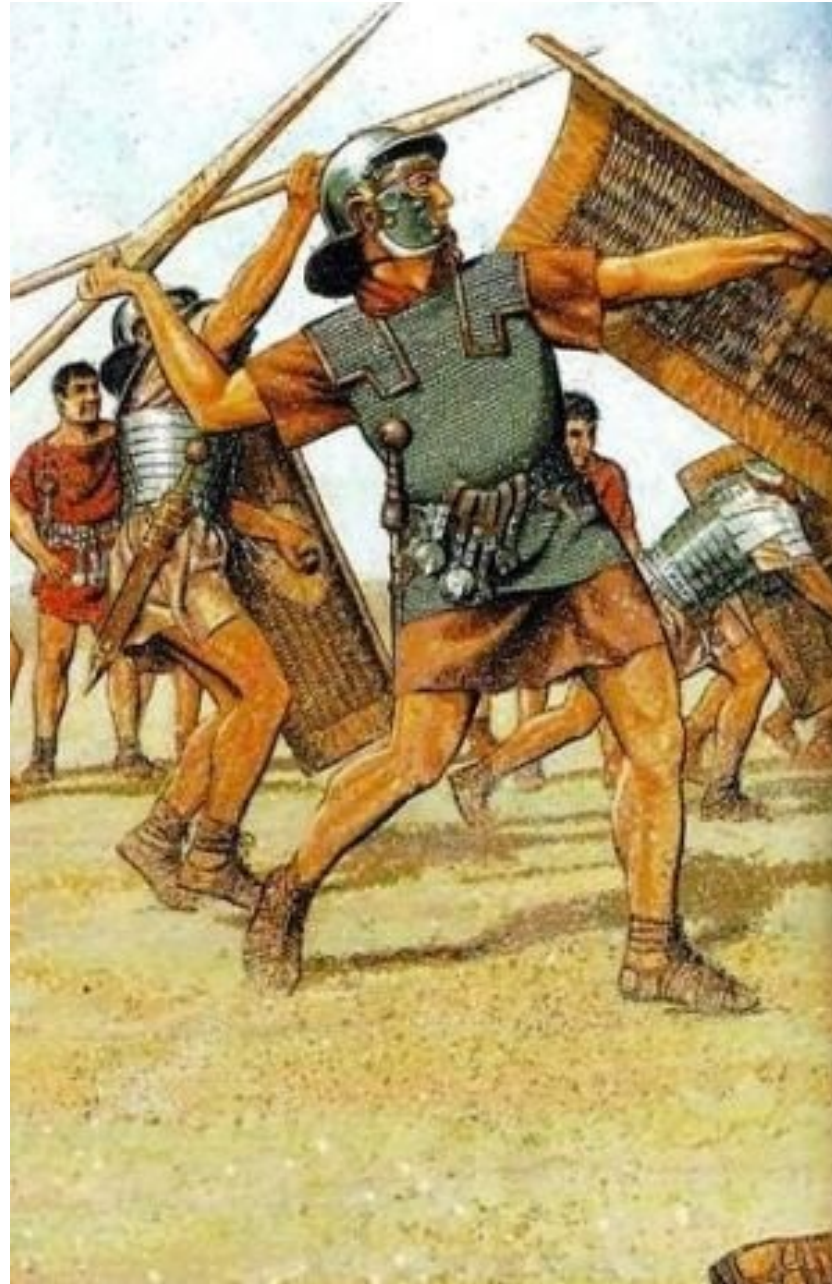
Výcvik

- Fyzická zdatnost, vytrvalost, boj.
- Složité válečné formace
- Jezdci a nejspíše i pěšáci se také trénovali ve střelbě lukem a prakem.
- Někteří branci už mohli nastoupit s mnoha dovednostmi získanými v dětství (např. lučištníci).

1. Legionary infantryman, c. 100 – 150 A.D.
2. Legionary Centurion, c. 100 – 200 A.D.
3. Hamian archer, c. 100 – 200 A.D.

Plat, odměny a vyznamenání

- Plat stoupal s hodností vojáka.
- Přesná výše platu není vždy jistá, mohla se lišit podle jednotky.
- Jezdci dostávali vyšší plat než pěchota v legiích nebo auxiliích.
- Nejvyšší plat dostávali císařovi strážci.
- Jak celé jednotky tak i jednotlivci mohly získávat odměny (např. občanství) a vyznamenání za zásluhy (Tac. *Ann.* II. 9.)
- *Donativa* dary od císaře

Kariérní postup

- Hodnosti obdobné ve všech typech jednotek.
- Prostý voják (*miles gregarius*) mohl zřejmě dosáhnout až hodnosti prvního centuriona (*decuriona*) dané jednotky. Velitelské pozice (*legatus, praefectus, tribunus*) byly však obsazovány římskými aristokraty, případně kmenovými předáky (s občanským právem a statutem jezdců).
- Vojači některých jednotek mohli být přibráni také do prestižních oddílů chránících císaře (pretoriánská garda, *equites singulares augusti*)

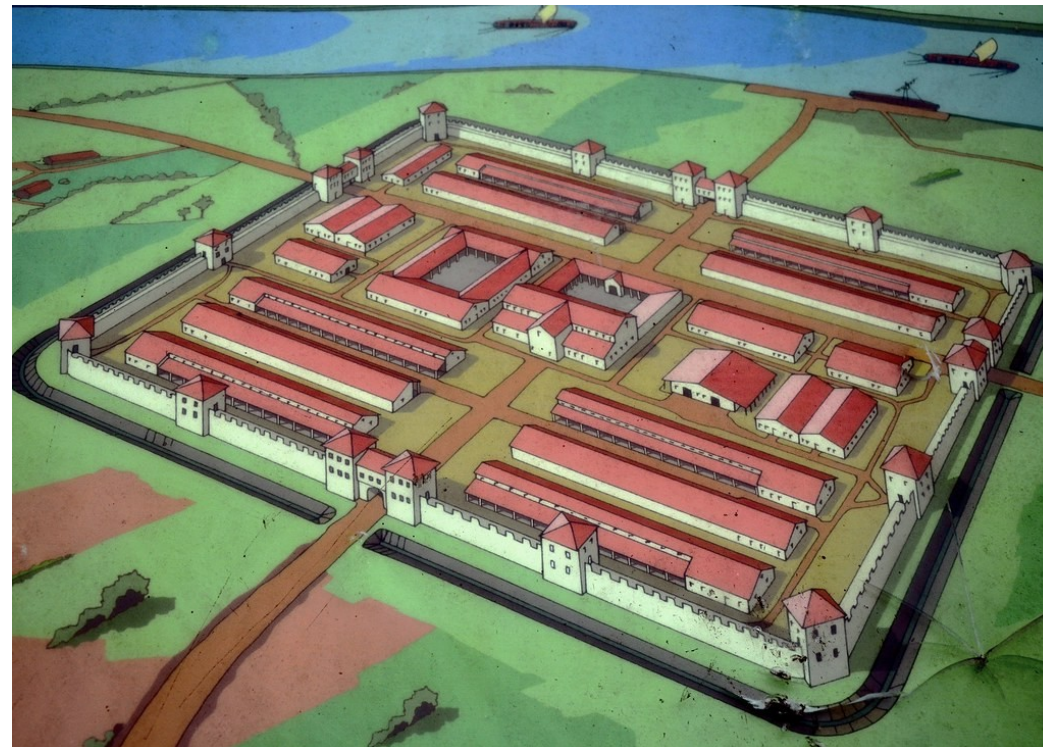

Stálé vojenské tábory

- Pevnosti (*castrum - legie/castellum – menší jednotky – auxilia, numeri, vexillace*) jednotek vojska byly situovány především na hranicích říše, případně na důležitých místech (průsmyky, brody).
- *Castra* - obrovské tábory i pro více legií - např. Xanten (*Vetera*) na rýnské hranici. Zde byly ubytovány 2 legie a bylo zde soustředěno i loďstvo (*classis germanica*). Později se od ubytování více legií společně upustilo.
- *Castella* – Různě velké tábory situované především na hranicích říše (např. tzv. Hadriánův val) Největší z nich připomínaly legionářská *castra* a byly určeny pro zdvojené (*milliaria*) auxiliární jednotky. Nejmenší mohly být určené pouze pro oddíly *numeri* cca jen o 100 mužích.
- *Nejmenší opevněné stavby* – strážní věže a pevnůstky pro pouze několik mužů (*vigillaria, burgi* – spíše pozdní antika)

THE ROMAN LEGIONS BY THE END OF AUGUSTUS CAESAR'S RULE
Circa 14 AD

- Roman Legion
- Land, fluvial borders
- Destroyed Roman Legions by the end of August' Rule
- Imperial Capital

Mapping by Jack KEILO, 2014, Université Paris IV Sorbonne
centrici.hypotheses.org

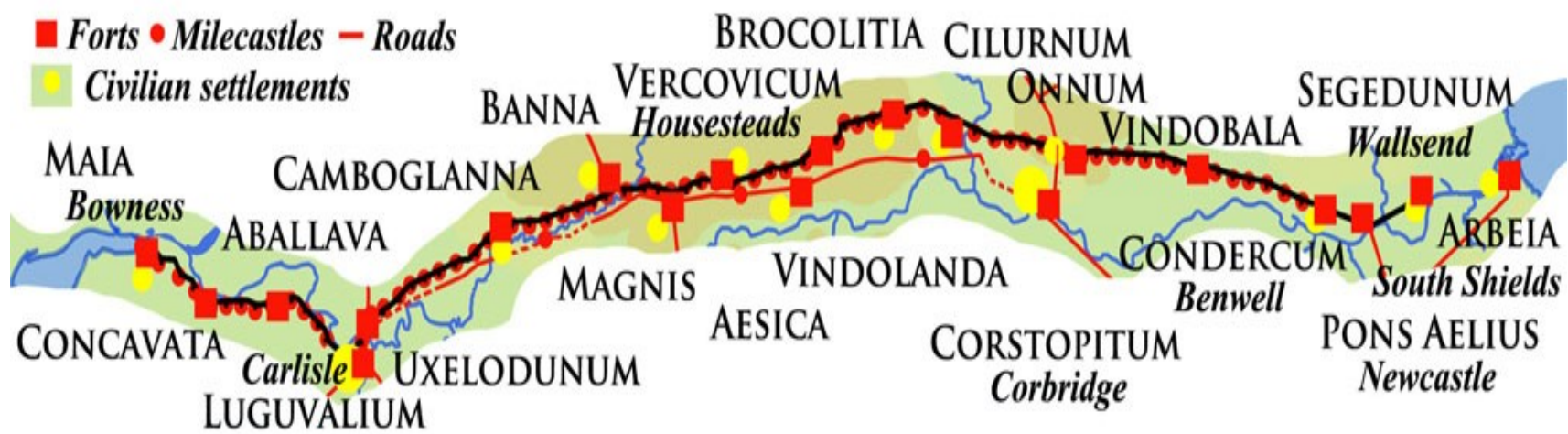
Sources: livius.org, "Liste der römischen legionen" on Wikipedia, Notitia Dignitatum
 Background reference map is property of Ancient World Mapping Center 2011, info and licence: awmc.unc.edu

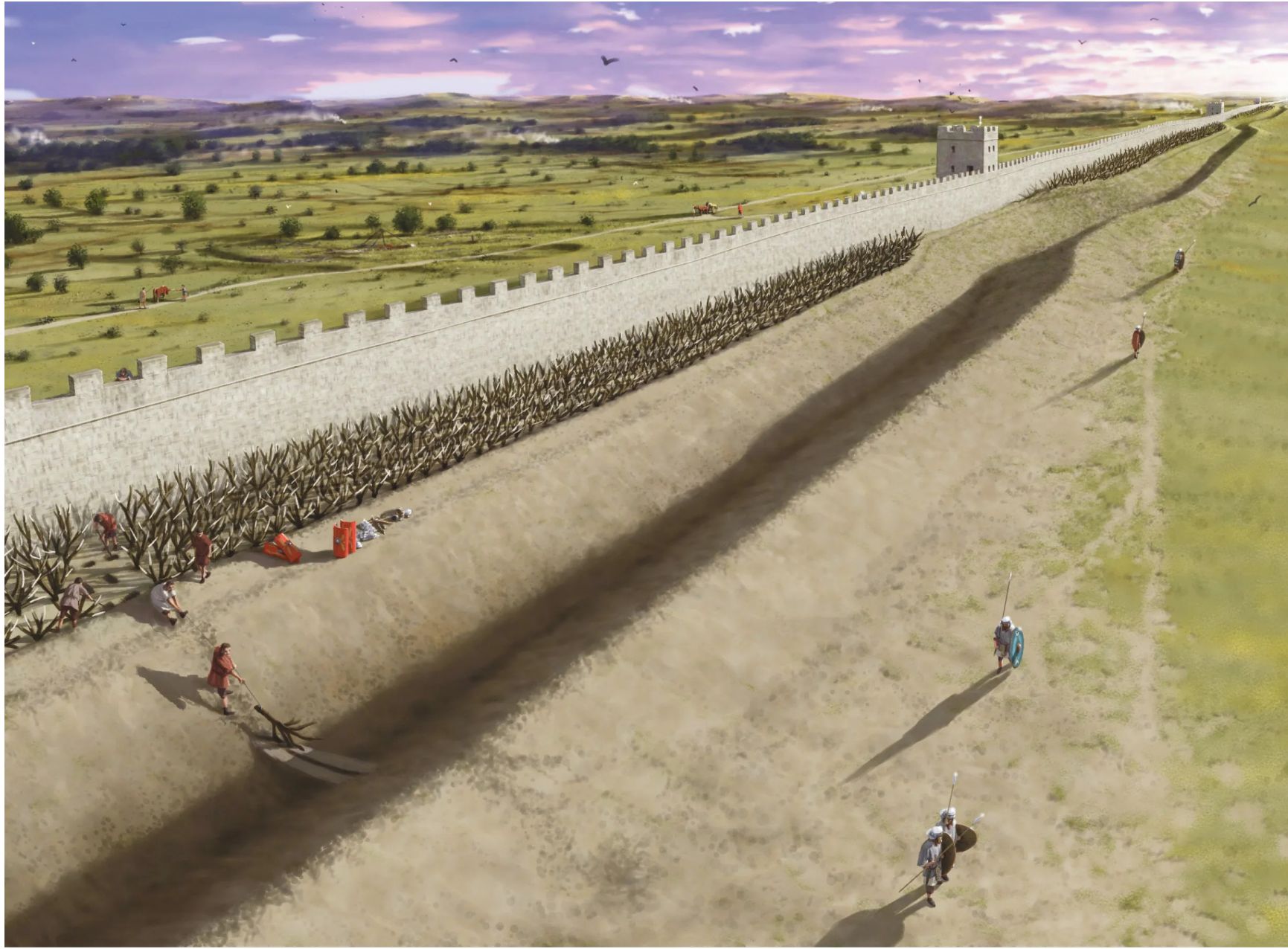
- Names of the Roman legions**
 (See location on the map)
- 1 I Germanica, Bonna
  - 2 II Augusta, near Moguntiacum
  - 3 III Augusta, Batna and Aidara
  - 4 III Gallica, Raphanea
  - 5 III Cyrenaica, Thebes
  - 6 IV Macedonica, Tarraconensis
  - 7 IV Scythica, Upper Moesia
  - 8 V Alaudae, Castra Vetera (Xanten, Germania Inferior)
  - 9 V Macedonica, Moesia (Northwest of actual Plevna)
  - 10 VI Victrix, Leon
  - 11 VI Ferrata, Raphanea and Judaea
  - 12 VII Macedonica (Claudia Pia Fidelis), Dalmatia
  - 13 VIII Augusta, Poetovio (Ptuj), Pannonia
  - 14 IX Hispania, Pannonia?
  - 15 X Gemina, Tarraconensis
  - 16 X Fretensis, Judaea and Syria
  - 17 XI Claudia Pia Fidelis, Dalmatia
  - 18 XII Fulminata, Raphanea
  - 19 XIII Gemina, Knin, Illyricum
  - 20 XIV Gemina Martia Victrix, Moguntiacum (Mainz)
  - 21 XV Apollinaris, Noricum
  - 22 XVI Gallica, Moguntiacum (Mainz)
  - 23 XVII Castra Vetera (destroyed 9 AD)
  - 24 XVIII Castra Vetera (destroyed 9 AD)
  - 25 XIX Castra Vetera (destroyed 9 AD)
  - 26 XX Valeria Victrix, Oppidum Obiorum (Köln)
  - 27 XXI Rapax, Castra Vetera
  - 28 XXII Deiotariana, Alexandria

centrici.hypotheses.org, 2014, KEILO JACK, Université Paris IV Sorbonne

Pevnosti na Hadriánově valu

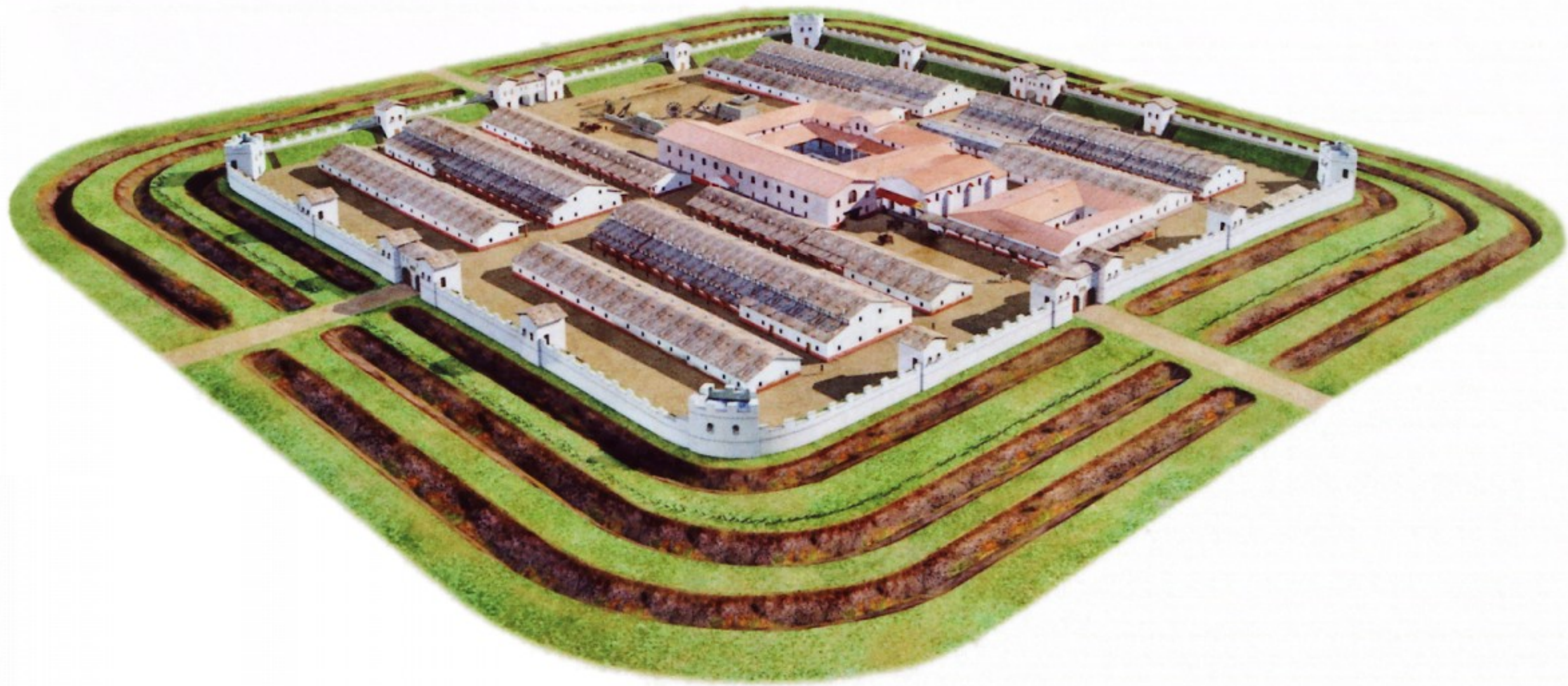

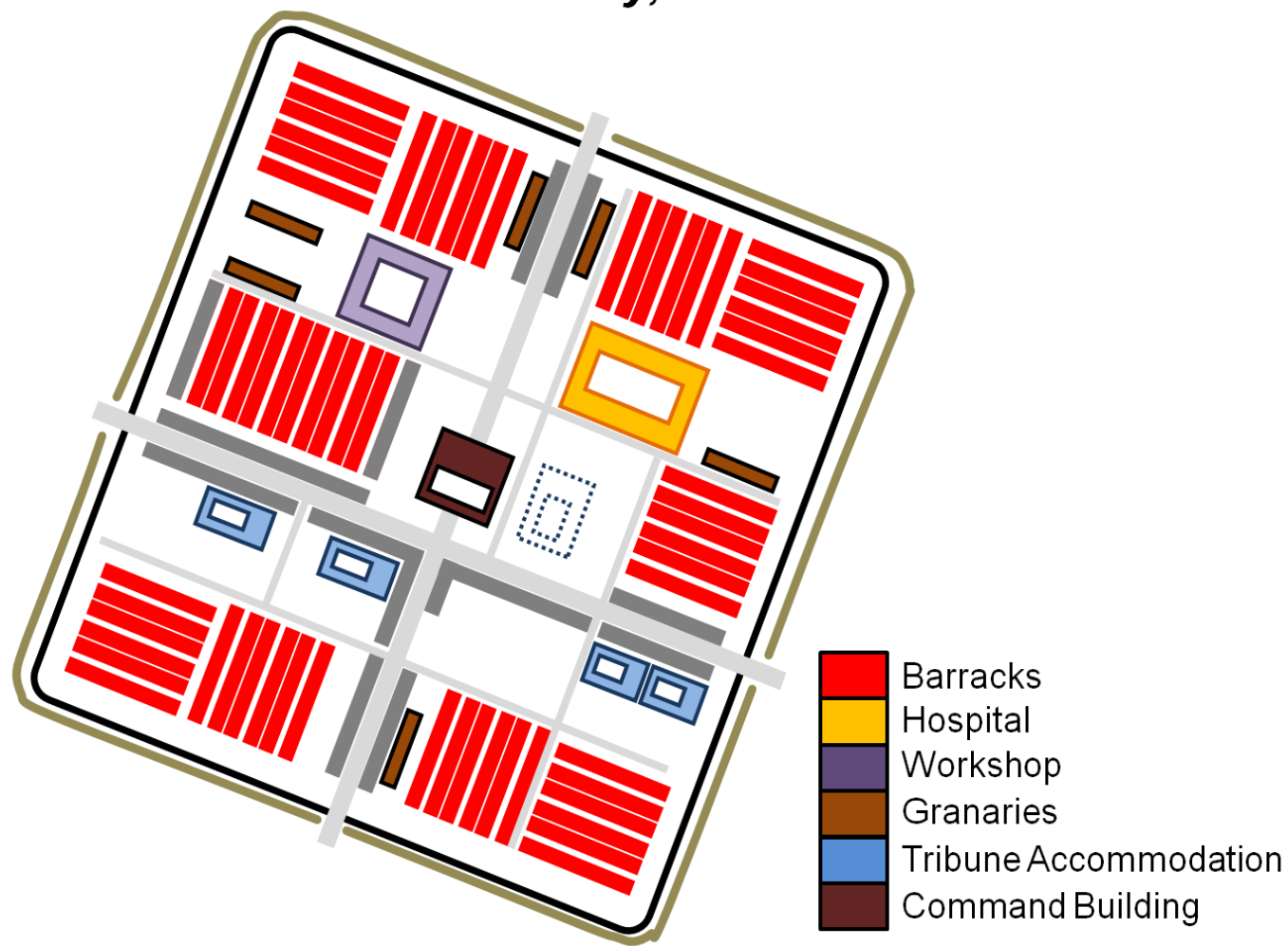

Struktura tábora

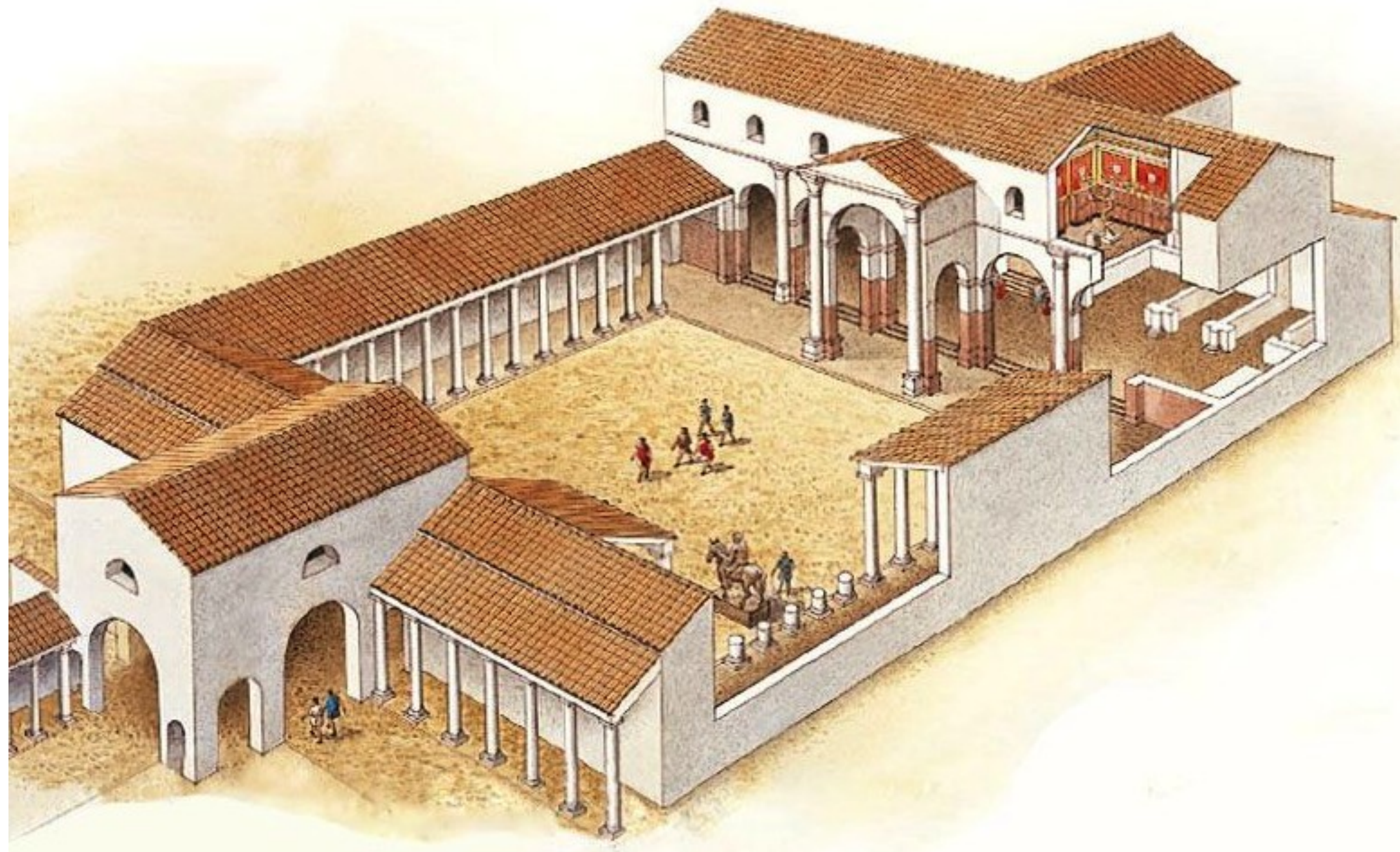
- Obvykle tvar „hrací karty.“ Tvar i uspořádání se však mohlo mírně lišit.
- Dvě hlavní protínající se cesty a 4 brány.
- Uprostřed velitelství (*praetorium*)
- V legionářských táborech také domy vyšších důstojníků.
- Kasárna pro vojáky a stáje pro koně.
- Nemocnice (*valetudiniarium*)
- Lázně (*balnea*)
- Sýpky a skladiště (*Armamentaria, horrea, carnarea...*)
- Dílny (*fabricae*)

Inchtuthil Roman Fortress
River Tay, AD 86

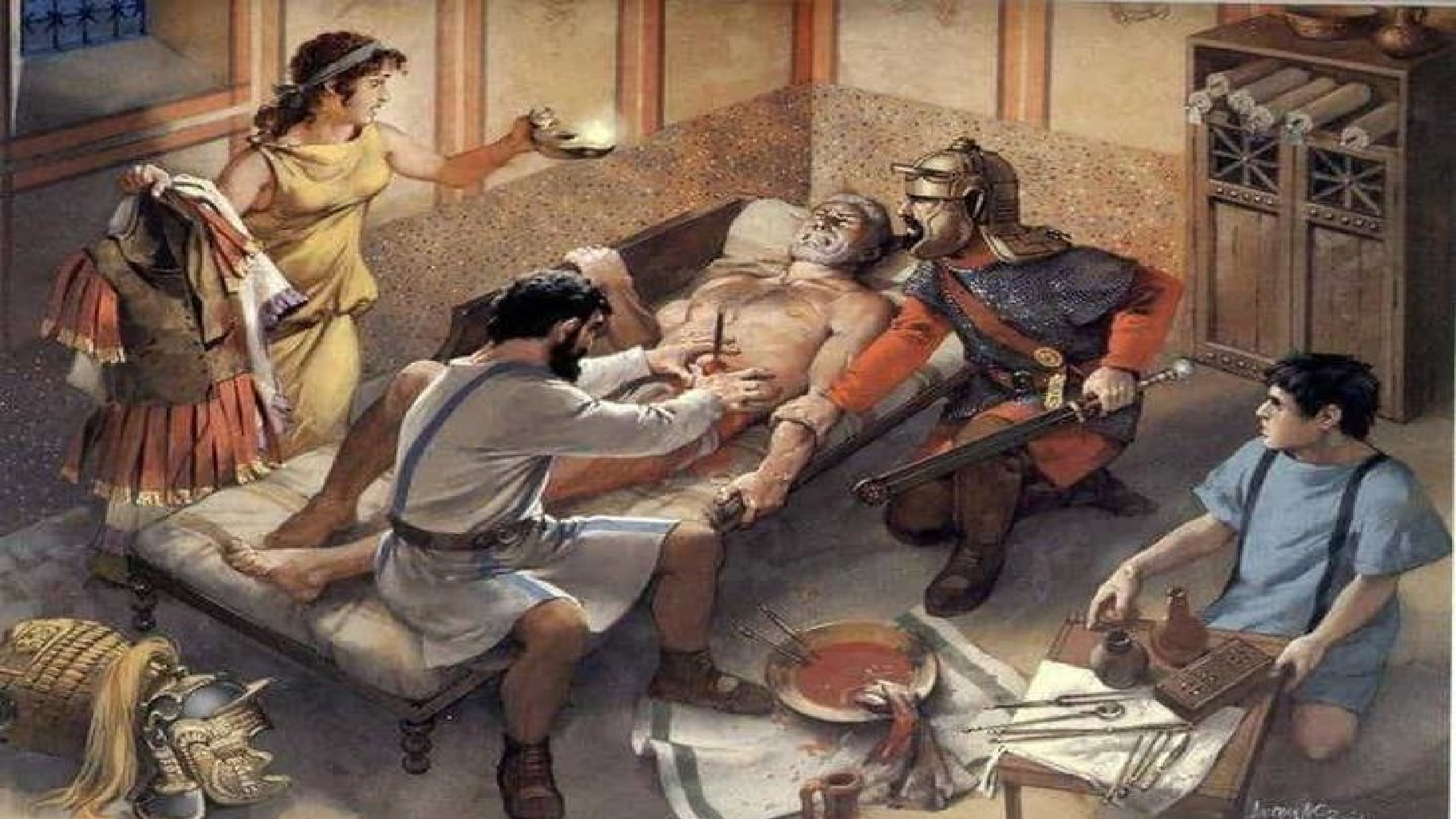

MUSEO DI NAPOLI - Strumenti di Chirurgia

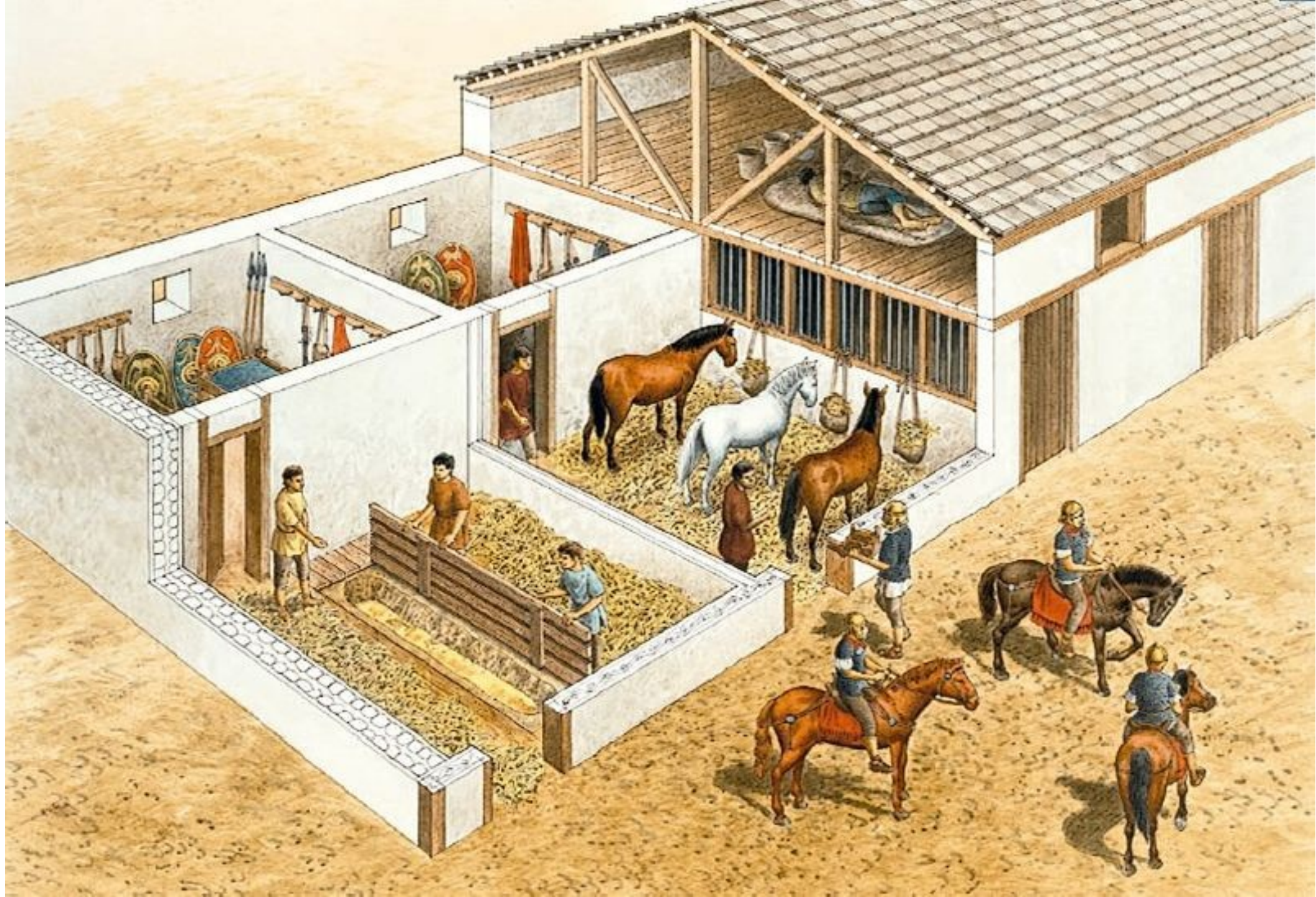
Scienze - Napoli

Posádky a ubytování

- Pevnosti (*castrum/castellum*) jednotek vojska byly situovány především na hranicích říše, případně na důležitých místech (průsmyky, brody).
- V pevnostech byli vojáci ubytováni po osmi v jedné místnosti. Centurioni (decurioni) a velitelé měli komfortní ubytování (i pro rodiny).
- V pevnosti a okolí mohli vojáci navštěvovat lázně, amfiteátr, nevěstince atd. Zdravotní péče v nemocnicích *valetudinarium*

Civilní osady v okolí táborů – *Vicus/Cannabae*

- Utvořené obvykle velmi rychle kolem tábora. Ekonomicky závislé na vojácích.
- Družky a děti vojáků, obchodníci, řemeslníci, prostitutky...
- Některé časem získaly městská práva a staly se opravdovými městy – *Eboracum* (York) *Vindobona* (Vídeň) *Aquincum* (Budapešť)...

Strava

- Vše k vaření si vojáci nosili sebou.
- Strava byla vyvážená a pestrá (např. ve Vindolandě: kaše, placky, maso, vejce, ovoce, zelenina, pivo). Luxusnější potraviny z dovozu si mohli vojáci dopřát od obchodníků v okolí pevnosti.
- Oproti starším představám vojáci (především důstojníci) sice pořádali hony, ale rozhodně ně za účelem obživy. Římská armáda měla propracovaný systém zásobování.

Manželství

- Legální sňatky mohli uzavírat jen vyšší důstojníci (legáti, tribuni, prefekti...)
- Jejich manželky a děti mohly žít ve vojenském táboře.
- Vojáci měli často družky, které je i s dětmi následovaly, ale nesměly žít přímo v táboře.

Zábava

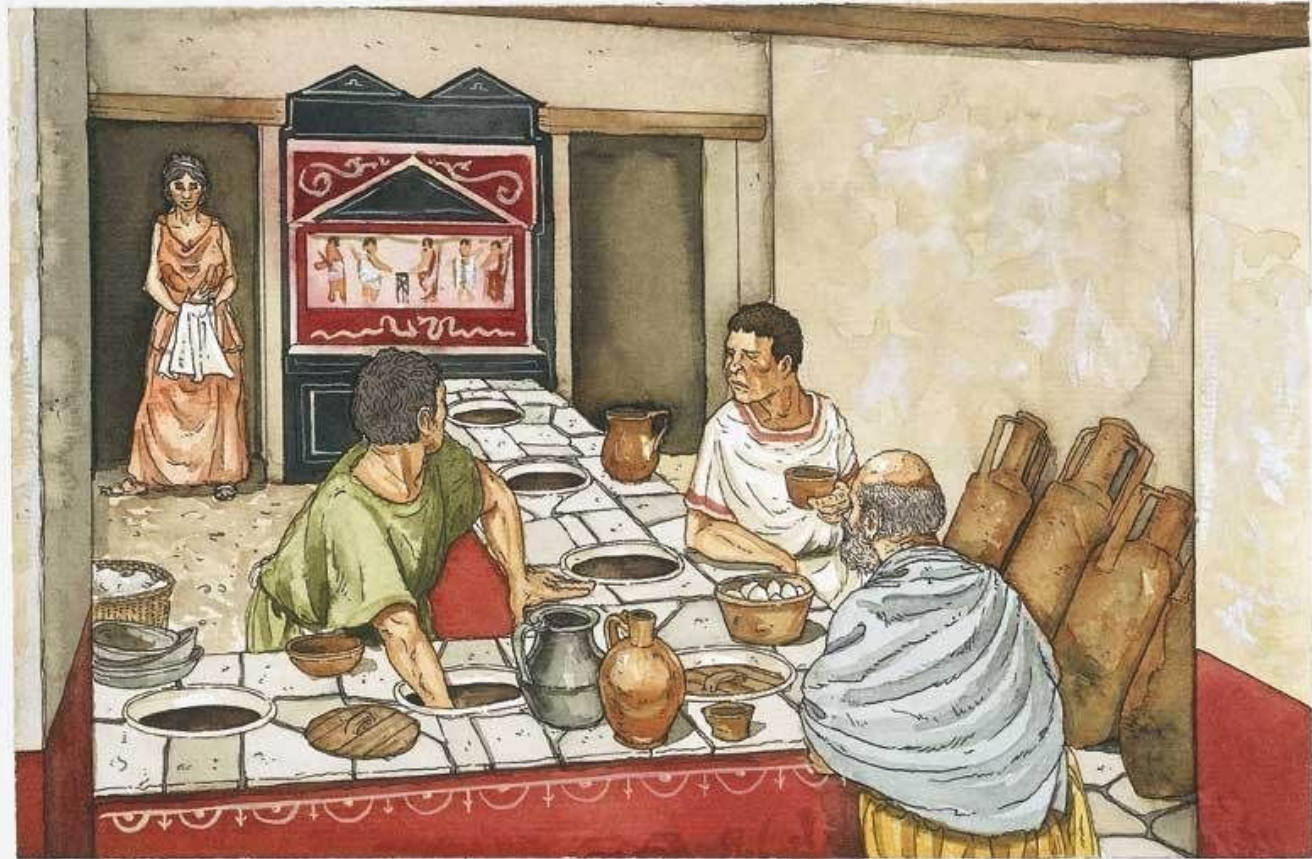
- Lov
- Trénování vojenských dovedností
- Sport (např: *harpastum*, *hippika gymnasia*).
- Představení v amfiteátrech
- Hry (deskové (*latrunculi*), kostky (*tesserae*)...)
- Krčmy (*caupona*), nevěstince (*lupanar*).
- Návštěvy a oslavy (důstojníci).

Handwritten text on a fragment of papyrus, likely from the Chester Beatty Papyri. The script is cursive and appears to be in Greek. The fragment is irregularly shaped with several holes, suggesting it was part of a larger document.

Handwritten text on a fragment of papyrus, likely from the Chester Beatty Papyri. The script is cursive and appears to be in Greek. The fragment is irregularly shaped with several holes, suggesting it was part of a larger document.

Handwritten text on a fragment of papyrus, likely from the Chester Beatty Papyri. The script is cursive and appears to be in Greek. The fragment is irregularly shaped with several holes, suggesting it was part of a larger document.

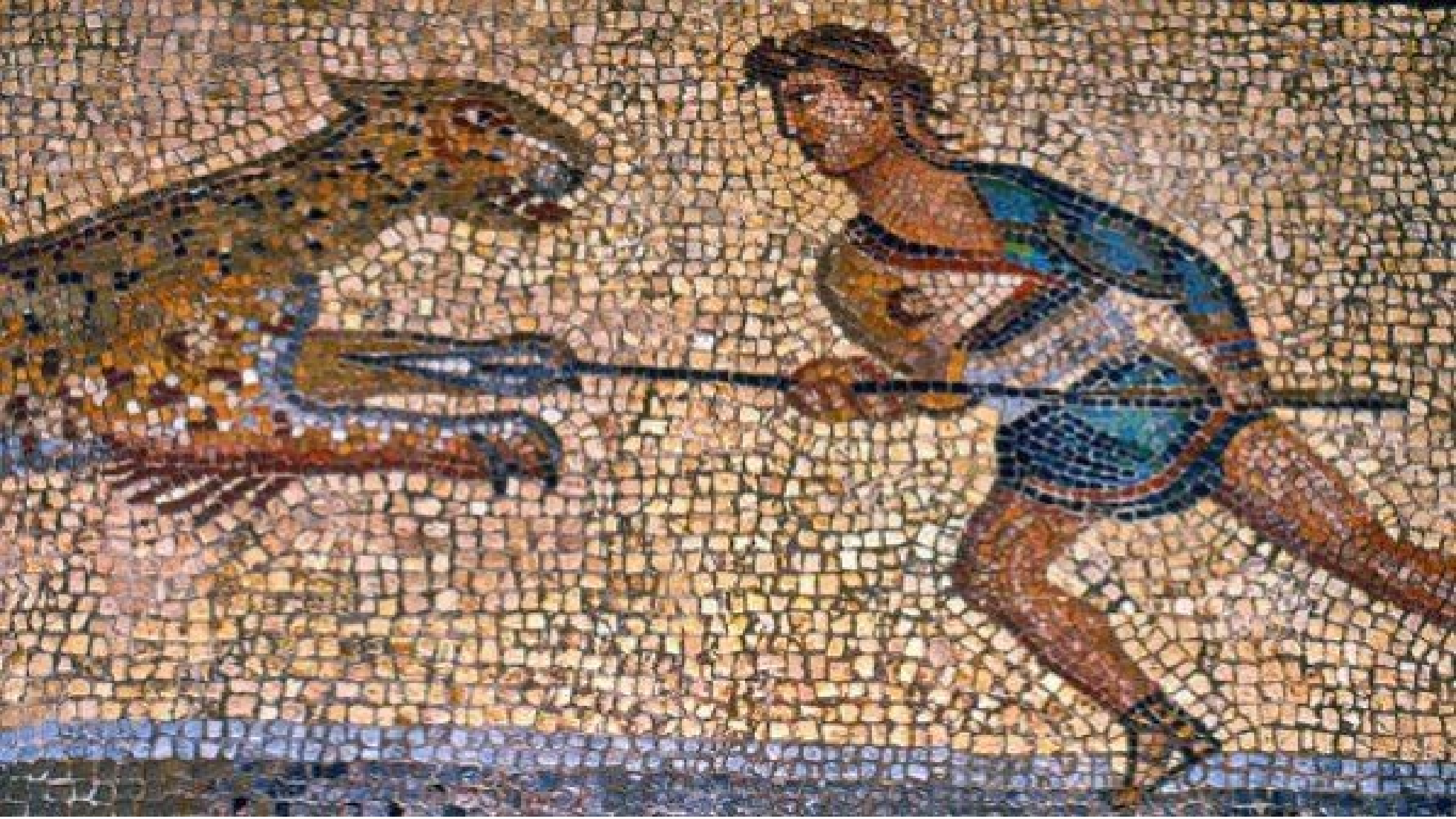
Handwritten text on a fragment of papyrus, likely from the Chester Beatty Papyri. The script is cursive and appears to be in Greek. The fragment is irregularly shaped with several holes, suggesting it was part of a larger document.

Konec vojenské služby

- Řádný obvykle po 25 letech
- Voják obdržel bronzový diplom (*diploma militaria*) o ukončení služby a udělení občanství (pokud ho ještě neměl).
- Někteří vojáci se vraceli do své domovské provincie, kde mohl jejich nabytý status, majetek a římské jméno inspirovat ke službě další příslušníky kmene.
- Někteří vojáci zůstávali usazeni v oblasti kde sloužili. Zejména důstojníci pak mohli sloužit v civilní správě měst.
- I po službě však mohli být vysloužilci správcem provincie povoláni do služby v případě krizí.

